

رابطه بین هوش اجتماعی با خلاقیت در کارکنان شرکت مدیران خودرو استان گلستان

قربان ایری

باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران

چکیده

هدف از انجام تحقیق بررسی رابطه بین هوش اجتماعی با خلاقیت در کارکنان شرکت مدیران خودرو استان گلستان بود. روش تحقیق توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری کلیه کارکنان شرکت مدیران خودرو استان گلستان به تعداد ۱۸۰ نفر بودند که براساس جدول مورگان و به صورت تصادفی ۱۱۸ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای جمع آوری داده ها از پرسش نامه استفاده شد. داده ها با استفاده از همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی تحلیل شدند. یافته ها نشان داد که بین هوش اجتماعی با خلاقیت در کارکنان رابطه مثبت و معنی دار دارد. با توجه به نتایج این پژوهش مبنی بر اینکه با بالا رفتن هوش اجتماعی خلاقیت افراد نیز بالا می رود پیشنهاد می شود که شرکت تلاش بیشتری در بالا بردن هوش اجتماعی کارکنان داشته باشد.

واژه‌های کلیدی: هوش اجتماعی، خلاقیت، سازمان، ارزیابی

مقدمه

مفهوم هوش اجتماعی به عنوان مجموعه صلاحیت های مهم زندگی در نظر گرفته می شود که بخش مهم زندگی انسان را به خود اختصاص داده است. تونی بوزان گلدمن اظهار می کند که هوش بین فردی یا هوش اجتماعی یعنی مهارت عاطفی که برای حفظ ارتباطات نزدیک در دوستی ها، ازدواج یا ارتباط شغل، اساسی است. این مهارت در کودکی شکل می گیرد و در طول زندگی بروز می یابد (۴). تعاریف دیگری نیز از هوش اجتماعی مطرح است، از جمله: کارل آلبرت هوش اجتماعی را عبارت از خوب برخورد کردن با دیگران و به دست آوردن همکاری آن ها می داند و معتقد است که این هوش شامل آگاهی از موقعیت ها و سیستم رفتار اجتماعی است که آن ها را کنترل می کند و یک دانش از سبک های تعامل و استراتژی است که می تواند به یک شخص در به انجام رساندن اهدافش در برخورد با دیگران کمک کند. کروان آن را به عنوان دو نوع هوش فردی که به دو جنبه هوش درون فردی و هوش بین فردی که شامل دانش و آگاهی در مورد خود و دیگران است تعریف کرده است (کرون، ۲۰۰۹).

جامعه امروزی، جامعه سازمانی است. امروزه بخش عمده ای از زندگی ما در سازمان ها یا در ارتباط با سازمان ها سپری می شود. هر سازمانی با انجام دادن وظایف چندگانه یا تخصصی، هدف های عام یا خاصی را برای جامعه و مردم محقق می سازد (علاقه بند، ۱۳۸۹). یک سازمان برای انطباق با تغییرات و به منظور رشد و بقا در محیط های جدید، ویژگی های خاصی را می طلبد، یکی از مهمترین خصیصه هایی که می تواند در پاسخ به این تغییرات کمک کند هوش اجتماعی است (میرزا قادری، ۱۳۸۶). بررسی رفتار فرد در محیط کاری توجه محققان را به میزان زیادی به خود جلب کرده است. هدف مشترک مطالعات، تعریف نوعی رفتار است که به موفقیت بلند مدت سازمان کمک می کند. هوش اجتماعی کارکنان سازمان تاثیرات زیادی بر رفتار آنها، رضایت شغلی، تعهد سازمانی و به خصوص خلاقیت سازمانی دارد (پولات، ۲۰۰۹).

در برخی از تعاریف ها به خلاقیت به صورت یک مبنای فرایند نگریسته می شود به عنوان مثال: بقتو دو عنصر تازگی و ارزشمند بودن، خلاقیت را این گونه تعریف می کند " فرایندی است که نتیجه آن یک کار تازه است که توسط گروهی در یک زمان به عنوان چیزی مفید و رضایت بخش مقبول واقع شود (کافمن، ۲۰۱۰). دیوید بوهم (David Bohm) خلاقیت را در همه حوزه های علمی و هنری همسان می پندارد و معتقد است روحیه هنری به مثابه طلب و تلاش برای درک و رسیدن به تناسب و زیبایی در دنیای درون و بیرون است، تشویق به خلاقیت نمی تواند موجب خلاقیت شود بلکه این امر مستلزم فراهم ساختن زمینه مناسب از طریق سدها و موانع خلاقیت و تلاش برای رفع آنها است (دیوید بوهم، ۲۰۱۰). سی سیکسزنت میهالی (Csikszentmihalyi) در تعریف خلاقیت به روشهای تفکر اصیل و عمیق تأکید دارد او اعتقاد دارد اشخاص خلاق افراد زیرک و نخبه ای محسوب می شوند که به تحریک شناختی علاقه همدند، این افراد دنیا را به گون های نوین و شاید به روشی واقعی و اصیل تجربه می کنند (سی سیکسزنت میهالی، ۲۰۰۹). از اینرو هدف از انجام تحقیق بررسی رابطه بین هوش اجتماعی با خلاقیت در کارکنان شرکت مدیران خودرو استان گلستان بود.

روش شناسی

روش تحقیق توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری کلیه کارکنان شرکت مدیران خودرو استان گلستان به تعداد ۱۸۰ نفر بودند که براساس جدول مورگان و به صورت تصادفی ۱۱۸ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. در مرحله اجرای پژوهش پس از ارائه توضیحات مقدماتی درباره ابزار اندازه گیری و هدف از اجرای آزمون، نحوه پاسخ گویی به آزمون ها برای شرکت کنندگان به طور مفصل شرح داده شد. در خصوص ملاحظات اخلاقی پس از کسب رضایت نامه از افراد و دادن آگاهی های لازم، به آنها اطمینان داده شد که اطلاعات دریافت شده فقط در این پژوهش استفاده خواهد شد و از هرگونه سوء استفاده محفوظ خواهد بود. برای جمع آوری اطلاعات از پرسش نامه استاندارد هوش اجتماعی ترومسو که حاوی ۲۱ سوال و پرسشنامه خلاقیت رند سیپ که حاوی ۱۶ سوال است استفاده شد. مقیاس پاسخ گویی به آنها طیف پنج نقطه ای لیکرت است. جهت تحلیل داده ها از همبستگی پیرسون استفاده شد. در کلیه تحلیل ها سطح معنی داری $p < 0/05$ در نظر گرفته شد.

نتایج

نتایج آزمون آزمون کولموگروف-اسمیرنوف در جدول ۱ ارائه شده است (جدول ۱). نتایج این آزمون حاکی از طبیعی بودن توزیع داده ها بود ($p > 0.05$).

جدول ۱: آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	K-S Z	p
هوش اجتماعی	۷۵/۵	۶/۵	۱/۰۸	۰/۶۳
خلاقیت	۵۳/۵	۵/۵	۱/۲۵	۰/۷۵

مطابق جدول ۲ پراکندگی شرکت کنندگان بر اساس جنسیت نشان می دهد که تعداد ۱۷۵ نفر مرد و ۵ نفر زن بودند.

جدول ۲: تعداد و درصد آزمودنی ها بر اساس جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
زن	۵	۰/۰۳
مرد	۱۷۵	۰/۹۷
جمع	۱۸۰	۰/۱۰۰

جدول ۳ میزان پراکندگی آزمودنی ها بر اساس میزان تحصیلات را نشان می دهد که بر اساس آن ۵۰ نفر دیپلم، ۱۱۰ نفر لیسانس، ۲۰ نفر فوق لیسانس بودند.

جدول ۳: تعداد و درصد آزمودنی ها بر اساس سطح تحصیلات

میزان تحصیلات	فراوانی	درصد فراوانی
دیپلم	۵۰	۰/۲۸
لیسانس	۱۱۰	۰/۶۰
فوق لیسانس	۲۰	۰/۱۲
جمع کل	۱۸۰	۰/۱۰۰

طبق جدول ۴ ضریب همبستگی هوش اجتماعی و خلاقیت کارکنان نشان می دهد که ($r=0/43$) همبستگی معنی دار ($P=0/02$) بین این دو متغیر وجود دارد و همچنین مثبت بودن این ضریب نشانگر تغییرات در جهت افزایش یک متغیر با افزایش متغیر دیگر است. لذا با افزایش هر واحد از هوش اجتماعی ۴۳ درصد متغیر خلاقیت کارکنان افزایش خواهد یافت.

جدول ۴- ارتباط بین هوش اجتماعی و خلاقیت کارکنان

متغیرها	خلاقیت کارکنان		
هوش اجتماعی	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنی داری	تعداد
	۰/۴۳**	۰/۰۲	۱۸۰

جهت بررسی قابلیت پیش بینی خلاقیت کارکنان از روی هوش اجتماعی از رگرسیون خطی استفاده شد.

جدول ۵- ضرایب رگرسیون

سطح معناداری	مقدار t	ضرایب استاندارد نشده		عرض از مبدا
		ضریب β	خطای معیار	
۰/۰۰۰	۲۲/۵۴	-----	۴/۳۵	۱۳۸/۲۵
۰/۰۲	۱۱/۵۴	۰/۴۳	۰/۰۷۵	۱/۴۸

معادله رگرسیون با ضرایب استاندارد

خلاقیت کارکنان = ۰/۴۳۷ * هوش اجتماعی

با توجه به معادله رگرسیون با ضرایب استاندارد فوق، هوش اجتماعی اثر مستقیم بر خلاقیت کارکنان دارد.

بحث و نتیجه گیری

هدف از انجام تحقیق بررسی رابطه بین هوش اجتماعی با خلاقیت در کارکنان شرکت مدیران خودرو استان گلستان بود. یافته ها نشان داد که بین هوش اجتماعی با خلاقیت در کارکنان رابطه مثبت و معنی دار دارد. این یافته ها با نتایج جوک و همکاران (۲۰۱۳)، گلمن (۲۰۰۷) و کرون (۲۰۰۹) هم خوانی دارد. در تبیین ارتباط مولفه های هوش اجتماعی با خلاقیت کارکنان می توان گفت ایجاد و رشد خلاقیت در افراد مستلزم عوامل و شرایط مناسب است که می تواند گوناگون باشد. بطوری که عده ای معتقد هستند که موفقیت در زمینه نوآوری مستلزم وجود افراد باهوش است. بنابراین برای ایجاد و رشد خلاقیت وجود و شناسایی عواملی مثل: عوامل فردی مثل هوش بالا، از جمله هوش اجتماعی و داشتن انگیزه لازم و ضروری است. همچنین هوش اجتماعی بالا باعث می شود افراد در جذب دانش جدید به طور کلی، موفق عمل کنند. در صورت داشتن هوش اجتماعی بالا، فرایند برقراری ارتباط با دیگران در درون افراد نهادینه شده و به وسیله تعاملات مشترک یک سری اطلاعات را از محیط خود کسب می کنند و اگر این اطلاعات در زمینه کارآفرینی باشد، بی شک افراد اطلاعات لازم را کسب می کنند و هر زمان که نسبت به فرایند کارآفرینی اقدام کنند، آمادگی لازم را جهت کارآفرینی و پیشرفت در این زمینه دارند. تحقیقاتی نتایج مطالعه حاضر را مورد تأیید قرار داده اند. برای مثال سلگی و علی پور (۲۰۱۲) به بررسی رابطه بین هوش اجتماعی و هوش هیجانی با دست برتری پرداختند و نتایج نشان داد دانشجویان راست دست از میزان خودآگاهی، هوشیاری و مهارت اجتماعی بالاتری برخوردارند، این نتایج مؤید تأثیر بر هوش هیجانی و اجتماعی دانشجویان است و می تواند کاربردهای مهمی برای آموزش هوش هیجانی و اجتماعی افراد به منظور رشد عملکرد و قابلیتهای اجتماعی و هیجانی به ویژه در افراد چپ دست داشته باشد. رهنما و عبدالملکی (۲۰۰۹) به بررسی رابطه بین متغیرهای هوش هیجانی و خلاقیت با پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه شاهد پرداختند، نتایج نشان داد که پیشرفت تحصیلی دانشجویان با متغیرهای سیالی، انعطاف پذیری، بسط، ابتکار، خود انگیزی، رابطه (Restraint) و خود کنترلی (Self-Awareness) خود آگاهی معناداری دارند. بیشترین میزان همبستگی در خصوص پیش بینی پیشرفت تحصیلی مربوط به متغیر سیالی و کمترین میزان همبستگی مربوط به متغیر خود کنترلی بوده و بین متغیرهای همدلی و مهارت اجتماعی با پیشرفت تحصیلی رابطه معناداری وجود ندارد.

مقدم و همکاران (۲۰۰۸) نیز نشان دادند بین هوش هیجانی با خلاقیت رابطه معناداری وجود دارد و از بین مؤلفه های هوش هیجانی مؤلفه خود مدیریتی با خلاقیت رابطه معناداری دارد همچنین نتایج نشان دادند بین دانشجویان دختر و پسر از نظر میزان هوش هیجانی و خلاقیت تفاوت معناداری وجود ندارد. حاجی زاده و نادری به بررسی رابطه هوش اجتماعی با شادکامی و پرخاشگری در دانشجویان دانشگاه اهواز پرداختند، نتایج به دست آمده از این پژوهش نشان داد که بین هوش اجتماعی و شادکامی رابطه مثبت و معنی دار و بین هوش اجتماعی و پرخاشگری رابطه منفی وجود دارد. آمیل و گاور و همکاران (Amyl & Gower) (۲۰۰۴) به بررسی رابطه هوش هیجانی و اجتماعی دختران با ارتکاب پرخاشگری پرداختند، در این پژوهش یک نمونه مقطعی از دختران نوجوان در معرض خطر پرخاشگری مورد بررسی قرار گرفتند در این پژوهش سه جنبه از هوش هیجانی و مهارتهای اجتماعی شامل مدیریت استرس درون فردی و میان فردی مورد مطالعه قرار گرفت و نتایج نشان داد که هوش اجتماعی و هیجانی و مهارتهای مدیریت استرس دختران را از ارتکاب پرخاشگری و خشونت فیزیکی محافظت می کند به این معنی که هرچه هوش اجتماعی و هیجانی بالاتر باشد میزان پرخاشگری کمتر می شود. با توجه به نتایج این پژوهش مبنی بر اینکه با بالا رفتن هوش اجتماعی خلاقیت افراد نیز بالا می رود پیشنهاد می شود که شرکت تلاش بیشتری در بالا بردن هوش اجتماعی کارکنان داشته باشد.

منابع

- علاقه بند، ع. (۱۳۸۹). مدیریت عمومی. تهران: نشر روان.
- میرزا قادری، ع. (۱۳۸۶). بررسی رابطه بین سبکهای مدیریت، رابطه مدار، ضابطه مدار (مدیران و روحیه معلمان شهرستان بوکان). پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت برنامه ریزی، دانشگاه آزاد تبریز
- Crowne KA. The relationships among social intelligence, emotional intelligence and cultural intelligence. *Organization Management J.* 2009;6(3):148-63.
- Polat, S. (2009). Organizational citizenship behavior display levels of perception of the teachers at secondary schools according to the perceptions of the school according to the perceptions of the school administration. *Procedia social and behavioral sciences*, 1, 1591-1596.
- Kaufman JC, Sternberg RJ. *The Cambridge handbook of creativity* New york: Cambridge University Press; 2010.
- Bohm D, Peat FD. *Science, order and creativity*: Routledge; 2010
- Csikszentmihalyi, M. Implications of a system perspective for the study of creativity. In r.j. sternberg(eds). *Handbook of creativity*, new york: cambridge university press. 2009
- Goldman, D. *Social intelligence. The new science of human relationships*. Random house. New York:Bantam, 2007.
- Jauk, E, benedek, M, dunst, B, neubauer, A,C. The relationship between intelligence and creativity: new support for the threshold hypothesis by means of empirical breakpoint detection. *Intelligence*. 2013;41(212-221).
- Solgi Z, Alipour A. Comparison of social intelligence and emotional intelligence of students considering their superiority. *Quarterly J Applied Psychology*. 2012;6(24):170-84.
- Rahnama A, Maliki J. Relationship between emotional intelligence and creativity variables with academic achievement of students of shahed university. *New educational thoughts*. 2009;5(2):107-23
- Moghaddam, A, Nikbakht, A, Nikan, Sh., & Siadat, S. A. (2008). Investigating the relationship between Emotional Intelligence with Student Creativity, *Journal of Educational Psychology Studies*, 2008;5(1):112-99.
- Hajizadeh M. Validation of social intelligence scale and its relationship with happiness and aggression among students of ahvaz islamic azad university. Msc master's degree in general psychology. 2008.
- Amabile TM, Schatzel EA, Moneta GB, Kramer SJ. Leader behaviors and the work environment for creativity: Perceived leader support. *The Leadership Quarterly*. 2004;15(1):5-32.